

نقش شبکه ملی اطلاعات در بانکداری آینده کشور

دکتر نیلوفر مرادحاصل

دکتر امیرحسین مزینی

بانکداری الکترونیکی

- بانکداری الکترونیکی شامل، بهره مندی از وسایل و تجهیزات الکترونیکی مانند رایانه و دستگاههای خودپرداز و نیز شبکه های رایانه ای از قبیل اینترنت، شبکه های ارتباطی بی سیم و کابلی در راستای ارائه خدمات و محصولات بانکی و تامین مالی بانکی، به منظور افزایش کارایی و اثر بخشی سیستم های پولی و مالی می باشد.

انواع (مصادیق) بانکداری الکترونیکی

- بانکداری تلفنی
- بانکداری مبتنی بر تلفن همراه و فناوری های وابسته به آن
- بانکداری اینترنتی
- بانکداری مبتنی بر دستگاه خود پرداز
- بانکداری مبتنی بر پایانه های فروش

قابلیت‌های بانکداری الکترونیک

- ارائه خدمات متنوع بانکی بدون نیاز به حضور فیزیکی مشتریان در بانک
- ایجاد بازار نامحدود از لحاظ زمانی و مکانی
- استفاده از راهبردهای تجارت الکترونیک
- کاهش هزینه‌ها
- بهبود کیفیت زندگی مشتری
- افزایش کارایی و بهره‌وری منابع انسانی
- ایجاد شعبه‌های بانکی مجازی

نارسایی های بانکداری الکترونیک در کشور

- مطلوب نبودن پهنای باند اینترنت در بیشتر مناطق
- ضعف سازمان ها در پشتیبانی الکترونیک
- پایین بودن ضریب نفوذ اینترنت کشور
- عدم فرهنگ سازی و وضع قوانین لازم برای بانکداری الکترونیک
- عدم وجود کارت های اعتباری بین المللی
- خطر های امنیتی

پیشینه شبکه ملی اطلاعات در کشور

- پیرو سیاست‌های ابلاغی رهبری در خصوص ایجاد، ساماندهی و تقویت نظام ملی اطلاع‌رسانی رایانه‌ای و به منظور صیانت از امنیت سیاسی، فرهنگی، اقتصادی، اجتماعی و جلوگیری از جنبه‌ها و پیامدهای منفی شبکه‌های اطلاع‌رسانی در سال ۱۳۸۰، موضوع اینترنت ملی با هدف کاهش وابستگی به شبکه جهانی اینترنت در کشور مطرح شد و مقرر شد این شبکه در کشور ایجاد شود.
- در سال ۱۳۸۹ موضوع شبکه ملی اینترنت با نام جدید شبکه ملی اطلاعات در برنامه پنجم توسعه مطرح شد.

تعریف شبکه ملی اطلاعات

- در این راستا تبصره ۲ ماده ۴۶ قانون برنامه پنجساله پنجم توسعه کشور، شبکه‌ی ملی اطلاعات را به شرح زیر تعریف نموده است:

«شبکه‌ی ملی اطلاعات کشور، شبکه‌ی مبتنی بر قرارداد اینترنت (IP) به همراه سویچ‌ها و مسیریاب‌ها و مراکز داده‌ی است. به صورتیکه درخواست‌های دسترسی داخلی و اخذ اطلاعاتی که در مراکز داده داخلی نگهداری می‌شوند به هیچ وجه از طریق خارج کشور مسیریابی نشود و امکان ایجاد شبکه‌های اینترنت و خصوصی و امن داخلی در آن فراهم شود.»

ویژگی های شبکه ملی اطلاعات

(محرک طرف عرضه)

- امکان ایجاد شبکه‌های خصوصی و امن داخلی در آن فراهم شود.
(ماده ۴۶، بندی، تبصره ۲ قانون برنامه پنجم توسعه کشور)؛
- مبتنی بر قرار داد اینترنت (IP) باشد. (ماده ۴۶، بند ی، تبصره ۲)؛
- دارای پهنای باند مناسب با موازین شرعی و امنیتی کشور باشد.
(ماده ۴۶، بند الف)؛
- از توان و ظرفیت بخش‌های عمومی غیردولتی، خصوصی و تعاونی
استفاده نماید. (ماده ۴۶، بند الف)؛
- امکان تفکیک اینترنت و اینترنت در آن وجود داشته باشد. (ماده
۴۶، بندی، تبصره ۲)؛
- دارای مراکز داده داخلی امن باشد. (ماده ۴۶، بند الف)؛

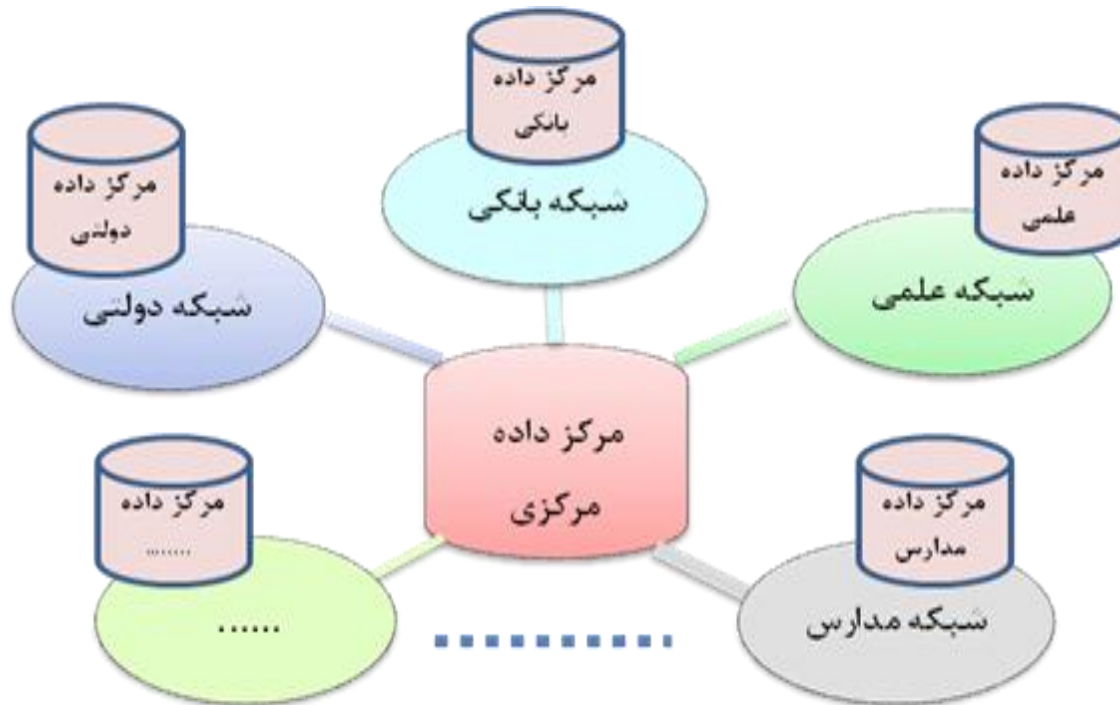
ویژگی های شبکه ملی اطلاعات

- درخواست‌های دسترسی داخلی و اخذ اطلاعاتی که در مراکز داده داخلی نگهداری می‌شوند به هیچ وجه از طریق خارج کشور مسیریابی نشود. (ماده ۴۶، بندی، تبصره ۲)؛
- امکان دسترسی پرسرعت مبتنی بر توافق‌نامه سطح خدمات وجود داشته باشد. (ماده ۴۶، بند الف)؛
- امکان اتصال کلیه دستگاه‌های اجرایی را برای موارد زیر داشته باشد:
 - مبادله و اشتراک گذاری رایگان اطلاعات به منظور ایجاد سامانه‌های اطلاعاتی و کاهش تکرار مازاد اطلاعات (ماده ۴۶، بند ب)؛
 - تولید، پردازش و نگهداری اطلاعات (ماده ۴۶، بند ب).

شبکه ملی بانکداری الکترونیک

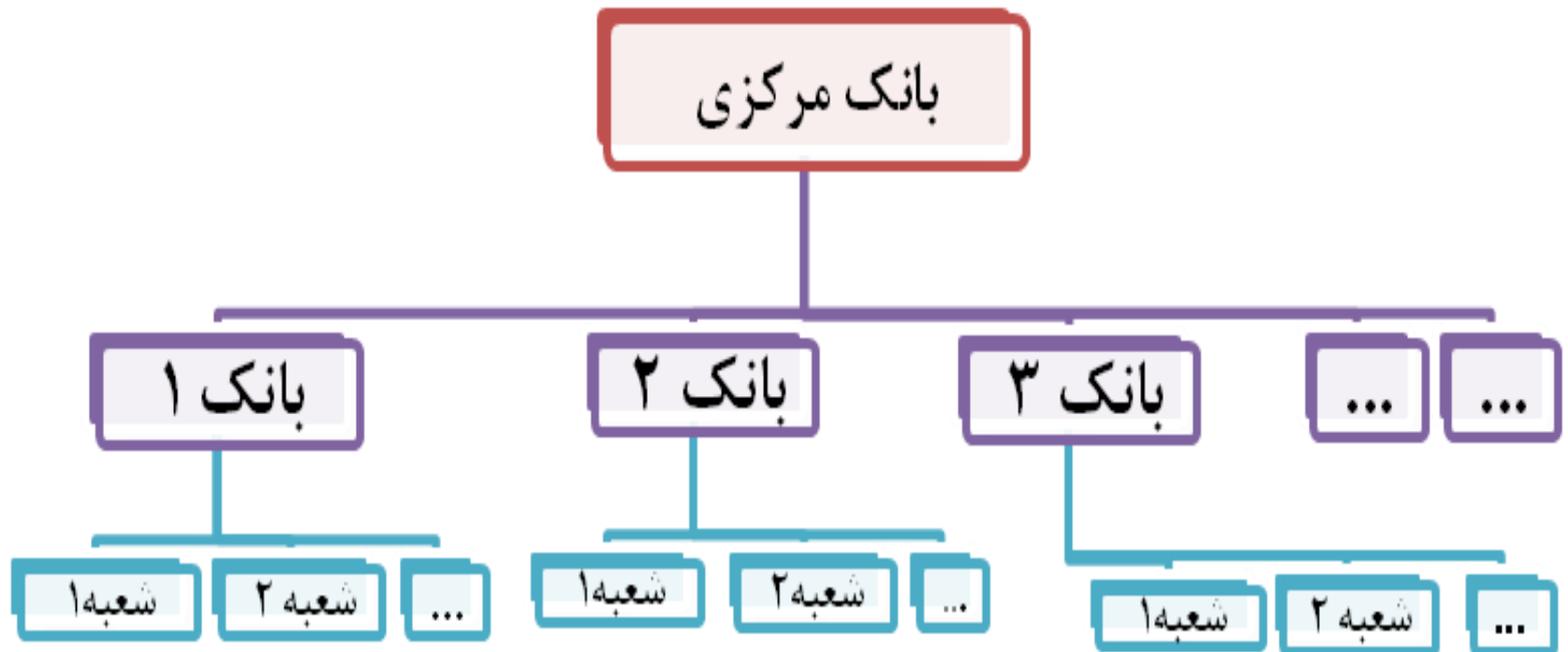
- شبکه ملی بانکداری الکترونیک، در واقع یکی از شبکه‌هایی است که در داخل شبکه ملی اطلاعات کشور به دیگر شبکه‌ها (شبکه ملی مدارس، شبکه ملی کنترل ترافیک، شبکه ملی دانشگاه‌ها، شبکه ملی بیمارستانها و درمانگاه‌ها، شبکه ملی سازمانها و اداره‌ها، شبکه علمی کشور، شبکه ملی بازرگانی و ...) متصل شده و به صورت یکپارچه، خدمات الکترونیکی را به مردم ایران ارائه می‌کند همچنین، این شبکه در نظام بانکی کشور امکان تبادل اطلاعات و ارتباط بین سامانه‌های مختلف و نرم افزارهای کاربردی هم در سمت کارکنان و هم در سمت مشتری را تسهیل و فراهم می‌کند.

ابعاد شبکه ملی بانکداری الکترونیک

اتصال بین شبکه ای در سطح ملی

ابعاد شبکه ملی بانکداری الکترونیک

اتصالات درون شبکه ای

پیامدهای شبکه ملی در بانکداری الکترونیک

(محرک طرف تقاضا)

- پایداری و فراگیری شبکه ارتباطی
- ارائه اینترنت پرسرعت با قابلیت انتقال صوت، داده، تصویر، ...
- ارائه خدمات اینترنتی با کیفیت و پوشش بالا
- ارتقاء امنیت شبکه
- افزایش پهنای باند اینترنت

تحلیل کمی

- به منظور بررسی اثر بهبود و تقویت زیرساخت‌های فاوا در قالب شبکه ملی اطلاعات بر نظام بانکداری الکترونیکی کشور از روش کمی و در قالب عملکردهای موجود نظام بانکی استفاده شده است.
- بدین منظور با کمک داده‌های عملکرد بانکداری الکترونیکی و نیز برخی متغیرهای مرتبط در سطوح استانی تلاش شده مدلی پایه جهت برقراری ارتباط میان شبکه ملی اطلاعات و (تقاضای خدمات) بانکداری الکترونیکی استخراج و با استفاده از اطلاعات موجود برای کشور تخمین زده شود.
- نتایج حاصله میتواند تصویری از تاثیرپذیری بانکداری الکترونیکی کشور از قابلیت‌های مدنظر در شبکه ملی اطلاعات (از جنبه تقاضای خدمات بانکی) را ارائه نماید.

نتایج حاصل از برآورد مدل

(متغیر وابسته لگاریتم شاخص بانکداری الکترونیک)

ضرایب	شرح
۰/۵۲	لگاریتم سرانه تولید ناخالص داخلی
۰/۰۸	لگاریتم تمرکز جمعیت
۰/۰۰۳	لگاریتم شاخص شبکه ملی

جمع بندی

- راه‌اندازی شبکه ملی اطلاعات (بصورت مطلوب)، گامی جهت توسعه دانش و تولید محتوا، ایجاد اشتغال و کاهش وابستگی به کشورهای دیگر در تولید اطلاعات خواهد بود.
- شبکه ملی اطلاعات در کشور می‌تواند بعنوان بستری جهت ارائه خدمات عمومی الکترونیکی از جمله نظام بانکداری الکترونیکی بحساب آید.

نتیجه گیری

- جدای از تحلیلهای توصیفی مطرح شده در خصوص ارتباط میان شبکه ملی اطلاعات و نظام بانکداری الکترونیکی (در قالب معیارهایی چون امنیت، پایداری شبکه و ...) طبق مدل کمی برآورد شده مشاهده گردید با توسعه دسترسی به شبکه (ضریب نفوذ اینترنت) تعاملات بانکداری الکترونیک (در قالب تراکنشهای بانکی) بصورت معنی داری افزایش می یابند.

- ضمن اینکه امکان عرضه خدمات جدید بانکداری الکترونیکی نیز فراهم می آید. لذا بنظر می رسد عملیاتی نمودن شبکه ملی اطلاعات میتواند بگونه ای با هم افزایی میان عرضه و تقاضای خدمات بانکداری الکترونیکی رشد قابل توجهی را در این بخش در پی داشته باشد.